

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: **BART VAN LOO**

(46), domineert al bijna een jaar de verkoopljsten met 'De Bourgondiërs'; waarvan intussen meer dan 100.000 exemplaren verkocht werden. Frankrijk is zijn domein.

'Als kleine jongen al verzamelde ik doodsprentjes in dikke leren mappen; een heel lugubere collectie. Ik deed niets liever dan in de schoendozen van mijn grootantes snuffelen naar oude doodsprentjes. Daarover schreef ik, op mijn oude typemachijne, mijn eerste boekje: *De geschiedenis van de familie Van Loo en van vele andere*. Eigenlijk omvatte dat al wat ik later ben gaan doen: informatie verzamelen over dode mensen en die in een boek gieten.'

'De zus van mijn pa is erg jong gestorven. Ik was toen negen, en plots zag ik mijn vader huilen en mijn oom zijn tranen verbijten. Ik herinner me nog dat ik naar mijn eigen nagels keek en vond dat die erg paars waren, en bang werd dat ik zelf zou sterven; ik durfde ook niet naar de begrafenis te gaan. Heel indrukwekkend vond ik dat allemaal; een mens vergeet het niet licht, de eerste keer dat hij de dood tegenkomt.'

'Eigenlijk is de dood altijd in mijn gedachten; ik kan geen film zien zonder me bewust te zijn van onze sterfelijkheid. Als ik bijvoorbeeld naar *Otto e mezzo*, een prachtige zwart-witfilm uit 1963, zit te kijken en een actrice in die film een deur zie opendoen, sla ik automatisch aan het rekenen: als ze daar veertig

is, is ze geboren rond 1920, en zit ik dus wellicht naar een dode te kijken. Dat besef is er altijd: als ik met mijn vrouw naar Franse films kijk, vraag ik haar van elke acteur of hij of zij nog leeft. Het grappige is dat onze dochter van vijf dat nu ook begint te doen, en mij komt vragen of Filips de Goede nog leeft.'

'In mijn boeken smeer ik de sterfscènes altijd breed uit. Iedereen weet dat Jan zonder Vrees in 1419 in Montereau-Fault-Yonne in de val is gelokt, maar ik vind het spannend wat er net daarvoor is gezegd. Natuurlijk is dat een schrijverstruc - focussen op een paar belangrijke momenten uit zijn leven - maar ik wil ook écht weten wat zijn laatste gedachten waren. Hij is die brug opgestapt in het besef dat veel afhing van die ontmoeting, maar hij had nooit gedacht dat de zoon van de Franse koning hem daar en dan zou vermoorden. Of ik stel me voor hoe Filips de Goede in 1467 rochelend en seniel geworden de geest gaf, terwijl zijn zoon Karel de Stoute naast hem zat te huilen in het besef dat zijn vader aan het sterven was. De dood vastleggen is een uitdaging voor een schrijver en de lezer leest dat ook graag, maar het is meer dan dat: hoe we

© JeRoen Murre

daarmee omgaan, dat is toch de essentie van alles?'

'Met mijn eigen dood ben ik niet bezig. Mijn vrouw en ik zitten wel in de levensfase waarin onze ouders ouder worden, en al kunnen ze nog jaren mee, toch beseffen we dat we er nu van moeten profiteren. Tegelijk denk ik ook aan onze dochter. Het mag dan een cliché zijn: zij is het licht van ons leven. Sterven na mijn ouders en voor mijn dochter: dat is mijn wens, dat die natuurlijke logica gerespecteerd wordt.'

'Ergens in mijn concept-mails staat een mailtje klaar om te verzenden met de muziek die ik op mijn begrafenis wil; misschien moet ik het jou nu sturen, dan staat het ineens gedrukt. En ik wil graag speeches: woorden, verhalen, niet alleen van goede sprekers achter microfoons, maar ook van mensen die midden in de kerk rechstaan en iets aflezen van een papiertje. En de juiste rituelen: een kist die binnen en buiten gedragen wordt, de gepaste gezangen, mensen die afscheid komen nemen. En dan de grond in, want met vuur heb ik niets; misschien komt dat door Jeanne d'Arc, die zo bang was om verbrand te worden. Laat mij maar zachtjes vergaan, mijn nagels nog even doorgroeien in de kist; ik vind

'Als ik met mijn vrouw naar Franse films kijk, vraag ik haar van elke acteur of hij of zij nog leeft. Het grappige is dat onze dochter van vijf dat nu ook begint te doen, en mij komt vragen of Filips de Goede nog leeft'

dat veel natuurlijker.'

'99,9% van de schrijvers verglijden in de vergetelheid, dus ik schrijf niet voor de eeuwigheid, maar ik zit natuurlijk wel in mijn boeken, dus het is toch een poging om de dood de voet te lichten. Het liefst zou ik willen dat mijn achterkleinzoon of -dochter mij in de familiebibliotheek ontdekt, maar dat is projectie. Ik had zelf zo graag een boek van mijn overgrootvader gevonden, om dichterbij die mens te komen, of een dag doorgebracht met mijn overoveroveroverovergrootvader onder de hertogen van Bourgondië, zodat ik hem kon vragen of hij wist wie zijn hertog was... zo iets zou ik mijn achterachterachterkleinzoon toewensen. De vraag is alleen of wat wij nu schrijven over honderd jaar nog leesbaar zal zijn. Onze taal verandert zo snel - wie wordt nu nog gelezen?'

Alleen Elsschot. Die schreef dan ook heel sober. Misschien schuilt daarin wel het geheim: in sober schrijven. Maar laat ik dat nu net niet doen.'

Opgetekend door Gaea Schoeters

Bart Van Loo is op 1/11 (13.30-15.30 u), 9/11 (13-15 u) en 11/11 (12-15 u) op de Boekenbeurs